

N:o 22.

Ank. till Riksd. kansli den 18 mars 1904, kl. 3 e. m.

*Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 7,
i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl.
Maj:t angående åtgärder för tuberkulosens bekämpande.*

I en inom Andra Kammarerna väckt motion, n:o 40, har herr *Alfred Petersson* i Påboda hemställt, att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, hvilka ytterligare åtgärder från samhällets sida lämpligen böra vidtagas för bekämpande af tuberkulosen, samt till Riksdagen inkomma med de förslag, som däraf kunna föränledas.

Motionären framhåller tuberkulosens, synnerligen lungtuberkulosens eller lungsotens, stora betydelse såsom sjukdoms- och dödsorsak och påpekar, hurusom för närvarande ett energiskt arbete allestädes pågår till sjukdomens bekämpande, ett arbete, för hvilket statsmakterna icke ställt sig främmande. »Dessa människovänliga sträfvanden» — säger han — »hafva riktats dels på sådana åtgärder, som direkt afse att förebygga sjukdomen, att i möjligaste mån tilltäppa själfva källan till densamma, och dels på sådana, som i första hand afse att bereda lämplig vård och om möjligt till hälsan återställa redan insjuknade». I afseende å förstnämnda synpunkt framhålles dels vikten af kunskaps spridande bland folket om tuberkulosens natur och väsen, dels behofvet af lagstiftning särskildt för att hindra smittas spridning. Beträffande å andra sidan beredandet af tillfälle till de lungsotssjukas vårdande inom särskilda härför inrättade anstalter tilldelar motionären sanatoriefrågan främsta platsen. Då i allt fall motverkandet af en så härjande sjukdom som tuberkulosen väl må anses som ett viktigt samhälligt spörsmål och då särskilda åtgärder i sådant syfte torde påkallas såväl i lagstiftningsväg som genom statsunderstöd, anser motionären,

att frågan i sin helhet bör blifva föremål för utredning af Kungl. Maj:t, hvarvid äfven borde tagas i öfvervägande, i hvilka afseenden ett samarbete mellan stat och kommun kunde komma till stånd.

Tuberkulosens uppkomst och väsen har under tidernas lopp varit mycket olika tolkad; först på de senare åren har man vunnit en bestämd grundval för uppfattningen af denna starkt förödande sjukdom. Undersökningar och arbeten af en nyare tids forskare hafva sålunda ådagalagt, att tuberkulosen är en smittosam sjukdom, att den kan botas och slutligen att man, i viss mån åtminstone, är i stånd att hejda densamma och förekomma dess utbredning.

Dessa vetenskapliga upptäckter hafva haft till följd, att den resignation, som fordom gjorde sig gällande, både när det gällde att bota och att förekomma tuberkulossjukdomen, numera fått lämna rum för en liflig och förhoppningsfull kamp mot densamma. Denna kamp pågår sedan några år öfver hela världen. Läkare och andra vetenskapsmän studera med ifver tuberkulosens natur och uppträdande, litteraturen öfverflödar af uppsatser härom, kongresser sammanträda för att rådplåga om medlen att motarbeta sjukdomen, och stora nationella föreningar bildas i syfte att med förenade krafter söka bekämpa den härjande farsoten. Det intresse, som visas för denna fråga, är äfven hos den stora allmänheten i ständigt stigande, och de uppoffringar, som samhället och den enskilde äro villiga att göra för att besegra den hotande fienden, blifva med hvarje dag allt större. Men för att alla dessa ansträngningar skola leda till ett mål, värdigt de betydande uppoffringarna, fordras ovillkorligen, att de byggas på en verklig kunskap om tuberkulosen, dess natur och sättet för dess utbredning; i annat fall skola helt visst de summor, som offras för den goda sakens skull, och de försakelser, som de sjuke och deras omgifning underkasta sig, visa sig hafva varit mer eller mindre gagnlösa. Med andra ord, man bör ej af sitt intresse för tuberkuloskampen eller af otålighet att genast vinna något resultat af denna kamp låta sig förledas att gifva de praktiska åtgärderna mot tuberkulosen alltför mycket försteget för de vetenskapliga forskningarna eller frestas att draga ut konsekvenser af obevisade teorier och stifta lagar, af hvilka snart sagdt hvarje människa mer eller mindre beröres, innan de många och skiftande åsikterna beträffande själfva hufvudfrågan hunnit i någon mån stadga sig. Men i detta afseende äro vi ännu långt ifrån målet.

Redan frågan om tuberkulosens orsaker är sålunda, bland annat, ännu föremål för diskussion bland vetenskapsmännen. Striden mellan anhängarne af ärftlighetsteorien och de s. k. kontagionisterna, hvilka framhålla smittan såsom hufvudsak, fortgår alltjämt, och den roll, mottagligheten för sjukdomen spelar, är ännu fortfarande inhöljd i dunkel oaktadt de många arbeten, som pågått för att klargöra dithörande förhållanden. Visserligen synes åsikten om tuberkulosens direkta smittosamhet vinna mer och mer fast fot, men i stället har bland anhängarne af denna åsikt en ny strid uppblossat, nämligen huruvida det är inandningen af damm, som förorenats af de tuberkulossjukas intorkade upphostningar, eller af de fina, i luften sväfvande droppar, som bildas då sjuke hosta eller tala högt o. s. v., som spelar den största rollen, hvilket utan tvifvel är af mycken betydelse, särskildt för bedömande af behovet samt den praktiska nyttan af bostadsdesinfektion hos lungots sjuka.

Efter att det länge gällt såsom en säker trosmening, att tuberkulosen hos människor och djur vore af samma natur och att följaktligen mjölk och kött af tuberkulösa nötkreatur vore ytterst farligt för människan att förtära, har för icke så länge sedan tuberkelbacillens upptäckare, Koch, uppträdt med det påståendet, att människotuberkulosen vore något helt annat än nötkreaturens tuberkulos (pärlsot) och att den alltså ej kunde öfverföras på nötkreaturen. Hvad åter den frågan angår, huruvida pärlsoten kan öfverföras på människan, förklarade Koch, att detta vore så svårt, att det praktiskt taget vore en fara, som kunde lämnas ur räkningen. Med anledning af dessa uttalanden, hvilka uppenbarligen hafva den allra största betydelse för våra lagstiftningsåtgärder mot de tuberkulösa sjukdomarna, har en hetsig strid upplammat öfver snart sagdt hela världen, och talrika forskare äro för närvarande sysselsatta med grundliga och systematiska undersökningar för att pröfva Kochs uppgifter. Något slutresultat är emellertid icke heller i detta afseende ännu vunnet.

Man har på senare åren äfven ägnat mycken uppmärksamhet åt ett nytt antagande beträffande sättet för lungots spridning, hvilket skulle förekomma hufvudsakligast under barndomen. Barnen skulle nämligen, sedan de börjat krypa, direkt nedsmittas, därigenom att de gnedo sig kring näsa och mun med sina från golvet nedsmutsade händer. Sedermera skulle sjukdomen ligga dold (latent) under form af skrofler eller ansvallda hals- och bröstkörtlar och först under uppväxtåren eller ännu senare öfvergå på lungan och utbryta under form af lungot. En del vetenskapsmän gå till och med så långt, att de skylla all tuberkulos på denna »krypinfektion».

Äfven om detta uppenbarligen är en öfverdrift, så finnes dock onekligen mycket, som stöder ofvanberörda antagande, ehuru detsamma ännu är långt ifrån att kunna anses bevisad.

Slutligen torde äfven böra omnämnas den uppseendeväckande teori om lungсотens uppkomst, som helt nyligen framställt af den kände nobelpristagaren Behring. Han utgår i motsats till Koch från den uppfattningen, att människans och nötkreaturens tuberkulos är af ett och samma slag, och framlägger det påståendet, att födan, framför allt mjölken, spelar den väsentligaste rollen vid öfverförande af tuberkulossmitta på människan. Tuberkelbacillerna, hvilka med födan nedkomma i tarmen, passera enligt Behrings åsikt tarmslemhinnan utan att där förorsaka någon sjukdom och afsätta sig därefter i lymfkörtlarna. Detta försiggår i regel i den tidiga barndomen, hvarefter sjukdomen längre eller kortare tid håller sig latent eller uppträder under form af skrofler för att slutligen vid lägligt tillfälle utbryta såsom lungсот. Den Behringska läran är visserligen icke bevisad, men är likväl af en utomordentlig vikt, ej minst därför, att den söker kullkasta den hittills gällande uppfattningen, att det i regel är genom luften och genom tuberkelbacillernas inandning lungсотen förvärfvas.

Af hvad här ofvan anförts, torde tillräckligt tydligt framgå, att det man med säkerhet *vet* om tuberkulosen och dess orsaker är rätt litet. Man vet icke, om pärlsotsbakterien är smittsam för människor; man vet icke, om mjölk och kött från pärlsotssjuka nötkreatur innebära någon fara; man vet icke, på hvilken eller hvilka vägar smittämnet egentligen sprides; och man vet icke, hvilken uppfattning om lungсотens orsak och uppkomstsätt som är den rätta. Under sådana förhållanden synes det vara själfklart, att man ännu så länge bör med mycken försiktighet beträda lagstiftningens väg till förhindrande af tuberkulossmittas spridning. Mången finnes visserligen i dessa tider, som anser, att alltför litet gjorts för att motverka lungсотens utbredning, men man får dock ej glömma, att sjukdomen är kronisk och därtill allmänt spridd, hvilket gör, att de åtgärder, som vidtagas mot densamma, få en så oerhörd omfattning, att deras genomförande blir ytterligt svårt och för allmänheten betungande. Innan man tillgriper dessa åtgärder, bör man därför vara *viss* om att man därmed vinner något verkligt och ej endast åsamkar de sjuke och deras omgifning obehag, och denna visshet bör vara stödd på fakta, icke på gissningar eller mer eller mindre välgrundade hypoteser.

Men icke ens rörande frågan om lämpligaste sättet att bereda de tuberkulöse erforderlig vård råder ännu full enighet. I det land, nämligen England, där kampen mot tuberkulosen pågått längst och där man, trots så godt som fullständig brist på lagstiftning mot denna sjukdom, uppnått det bästa resultatet med afseende på dödlighetens förminskning, finnas inga sanatorier för mottagande af tuberkulösa. I stället har man vid de flesta lasarett anordnat särskilda afdelningar för lungotsotssjuka och med dessa förenat på en del ställen ett slags konvalescenthem på landet, där de förbättrade få hämta sig en tid, innan de behöfva återvända till sina förutvarande sysslor.

I Tyskland återigen finnes mycket litet af verkliga tuberkulossjukhus, men så mycket mer af sanatorier. För närvarande torde ett 60-tal folksanatorier där vara i verksamhet förutom en mängd privatanstalter och s. k. öppna kurorter för tuberkulos samt hafskuranstalter för skrofulösa barn. Denna utomordentliga utveckling af de tyska sanatorierna har möjliggjorts genom den tyska arbetareförsäkringen. En stor del af desamma äges nämligen eller understödjes af försäkringsanstalterna, som genom att återvinna försäkrade och arbetsdugliga tuberkulösa till hälsa och arbete göra sig besparingar i sina utgifter, på samma gång de utöfva en humanitär verksamhet af bästa slag. På senare tiden har man i detta land äfven börjat inrätta konvalescenthem, där de från sanatorierna utskrifne patienterna få hämta krafter, innan de återgå till sitt arbete. — Någon speciell, mot tuberkulosen riktad lagstiftning finnes ej heller i Tyskland.

Äfven i Frankrike pågår numera en liflig kamp mot tuberkulosen. Särskildt har man där riktat sin uppmärksamhet på de tuberkulösa barnen och för dem inrättat ett stort antal kuranstalter inom olika delar af landet. Hvad som för Frankrike emellertid är egendomligt i fråga om tuberkulossjukvården, äro de s. k. *dispensaires antituberculeuses*. En sådan »dispensaire» är ett slags poliklinik för medellösa tuberkulösa, där de blifva kostnadsfritt undersökta och behandlade, få medicin samt råd och undervisning, huru de skola sköta sig. Man förser dem vidare med spottkoppar och dylikt, utdelar till de mest behöfvande födoämnen och kläder m. m. samt bespisar dem äfven ibland på själfva polikliniken. Af lagstiftning finnes i Frankrike intet anmärkningsvärdt. — Det franska systemet har vunnit efterföljd i flera länder, såsom i Belgien, Spanien, Amerika m. fl.

Dessa olika system för beredande af sjukvård åt tuberkulösa hafva onekligen hvart och ett sina fördelar men äfven sina stora olägenheter. och en häftig strid utkämpas för närvarande om hvilket af dem som skall

betraktas såsom bäst och fördelaktigast. Mot sanatorierna anföres med rätta, att de äro alldeles för kostsamma för att kunna uppföras i tillräckligt antal, under det att sanatoriernas förkämpar anse, att de engelska och franska sjukvårdssystemen alltför mycket befatta sig med de obotliga tuberkulösa och alltför litet taga hänsyn till de botliga. Tiden, hvarunder de olika systemen fått pröfvas, är ännu för kort, för att något slutgiltigt omdöme skall kunna fällas till förmån för det ena eller andra af dem.

Så mycket torde dock i alla händelser kunna sägas äfven rörande frågan om åtgärders vidtagande för att bereda lämplig vård åt och om möjligt till hälsan återställa de tuberkulösa, att ännu är icke sista ordet sagdt beträffande hvad som i detta afseende är fördelaktigast och bäst för de sjuka och för det allmänna. Att under sådana förhållanden redan nu taga en bestämd position i denna fråga och med betydande ekonomiska uppoffringar slå in på ett system, som måhända sedermera skulle visa sig vara ett misstag, synes icke vara ett klokt och praktiskt tillvägagående. Bättre är då att ännu något bida tiden och genom noggsamt aktgifvande på de rön, som göras i länder med större resurser, än dem vi hafva, draga nytta af deras erfarenhet och sålunda med måttliga uppoffringar nå det mål, till hvilket vi alla sträfva. Så mycket mera synes detta förfarande vara att tillråda, som, efter hvad utskottet ofvan visat, vi för närvarande synas närma oss en brytningsperiod inom tuberkulosforskningen, som med all sannolikhet kommer att snart bringa ljus och kunskap i många dunkla frågor, hvilka behöfva fullt utredas, innan vi på dem kunna bygga några praktiska åtgärder.

Alldeles overksam har man utom dess icke varit i vårt land under den pågående striden mot tuberkulosen. Såsom ofvan framhållits, är allmänhetens upplysande om tuberkulosens art och natur ett af de viktigaste vapnen i striden mot den förhärjande sjukdomen. I denna riktning har hos oss redan ett stort steg blifvit taget genom den massutdelning af populära skrifter i ämnet, som kommit till stånd genom medicinalstyrelsens och svenska läkaresällskapets samverkan.

Det nästa steget har varit beredande af tillfälle till de lungots sjukas vård inom särskilda härför inrättade anstalter. Vi hafva redan tre folksanatorier i vårt land, vidare två tuberkulossjukhus i Stockholm med tillsammans ungefär 140 sängplatser samt två andra sådana sjukhus i landsorten, ett i Uppsala och ett i Alingsås. Dessutom äro tvenne mindre

sanatorier upprättade, ett vid aktiebolaget Separator och ett vid Ljusne-
verken, bägge afsedda för dessa verks arbetare, och yttermera ett sana-
torium vid Mörsil och ett likartadt vid Säfsjö, bägge för betalande patien-
ter. En hel del små sanatorier eller hem, där lungotsotssjuka mottagas,
finnas äfven här och där i Jämtland, och slutligen hafva tvenne kust-
sanatorier för skrofulösa barn på senare åren anordnats, ett vid Styrso och
ett vid Skelderviken.

Genom en kungörelse den 15 oktober 1897 angående åtgärder mot
tuberkulos i jufret hos nötkreatur har föreskrifvits, att veterinär, som iakt-
tagit tuberkulos i jufret hos nötkreatur, genast skall anmäla förhållandet
hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som äger förordna om värdering
och nedslaktning af sådant kreatur mot ersättning till djurägaren. Där-
jämte ha sedan flera år icke obetydliga anslag beviljats för tuberkulin-
undersökningar å ladugårdsbesättningar i olika delar af landet, hvarför-
utom torde kunna tilläggas, att ett af landtbruksstyrelsen framställt, af
medicinalstyrelsen i hufvudsak tillstyrkt förslag rörande åtgärder mot
tuberkulosens spridning bland husdjuren med mjölk från mejerier, för
närvarande är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning. För att samverka
med utländska kommittéer, hvilka organiserats för att pröfva Kochs ofvan-
berörda uppgifter angående sambandet mellan människo- och nötkreaturs-
tuberkulosen, har slutligen Kungl. Maj:t den 14 mars 1903 tillsatt en
särskild kommitté, bestående af tvenne läkare och en veterinär, samt för
ändamålet ställt till medicinalstyrelsens förfogande en summa af 13,500
kronor för första arbetsåret. Denna kommittés arbeten pågå för när-
varande och torde ännu icke på någon tid vara afslutade.

Äfven Riksdagen har för närvarande sin uppmärksamhet starkt riktad
på föreliggande fråga. Utom här omhandlade motion hafva nämligen
flere andra förslag detta år blifvit framställda i syfte att motarbeta tuber-
kulosens spridning. I första rummet torde härvid få nämnas Kungl. Maj:ts
proposition, n:o 45, med förslag till lag angående vissa åtgärder mot ut-
bredning af lungotsot, gående ut på bestämmelser om rening eller desin-
fektion af bostäder och bohag, som begagnats af person, angripen af lung-
otsot. Denna proposition har af lagutskottet blifvit tillstyrkt. Vidare har
i en motion, n:o 187, inom Andra Kammaren förslag väckts om skrifvelse
till Kungl. Maj:t angående märkning af nötkreatur, som vid undersökning
med tuberkulin befunnits vara behäftade med tuberkler, hvarigenom
säkerhet skulle vinnas mot vidare försäljning af dessa kreatur. Ytter-
mera har Riksdagen nyligen beviljat ett anslag af 400,000 kronor till

upprätthållande af verksamheten vid de genom medel ur konung Oscar II:s jubileumsfond inrättade s. k. folksanatorierna, sedan det visat sig att på grund af ökade omkostnader vid sanatorierna deras förvaltning medfört en betydande brist. Af allt detta torde framgå, att intresset för den viktiga frågan om tuberkulosens bekämpande äfven hos oss är vaket och att striden mot nämnda sjukdom hos såväl representation som regering funnit ett kraftigt understöd.

Slutligen torde här äfven böra erinras om att för kort tid sedan hos oss bildats en nationalförening mot tuberkulos, som har till uppgift »att med till buds stående medel verka för bekämpandet af tuberkulosen som folksjukdom i vårt land». Då det mål denna förening satt sig före väsentligen sammanfaller med hvad motionären åsyftar att vinna med sitt skrivesförslag, har utskottet ansett lämpligt att såsom bilaga till detta utlåtande bifoga en afskrift af nämnda förenings program. De personers namn, hvilka tagit den nybildade nationalföreningens angelägenheter om hand, utgöra helt visst en borgen för att detta program också kommer att i sinom tid så långt möjligt förverkligas. Uppenbarligen måste en sådan förening vara synnerligen lämpad för att grundligt utreda, hvilka åtgärder från såväl samhällets som den enskildes sida böra vidtagas för bekämpande af tuberkulosen, och det behjärtansvärda syfte, motionären velat vinna med sitt förslag om hemställan till Kungl. Maj:t angående en särskild utredning rörande denna fråga, torde således, den af honom föreslagna åtgärden förutan, blifva förverkligadt.

Utskottet, som visserligen delar motionärens uppfattning, att ytterligare åtgärder från samhällets sida böra, så snart lämpligen ske kan, vidtagas för bekämpande af ett så stort och utbreddt socialt ondt som tuberkulosen, finner sig emellertid på ofvan anförda grunder icke kunna för närvarande tillstyrka motionen. Utskottet hemställer alltså,

att herr Peterssons förevarande motion icke måtte till någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 17 mars 1904.

På utskottets vägnar:

K. H. GEZ. VON SCHEELE.

*Bilaga.***Svenska Nationalföreningens mot tuberkulos program.**

Nationalföreningens uppgift är att med alla till buds stående medel verka för bekämpandet af tuberkulosen som folksjukdom i vårt land. Denna sin uppgift vill nationalföreningen, i samverkan med lokalföreningar och för frågan nitälskande enskilda personer, fullfölja dels genom att söka åvägabringa åtgärder, som äro ägnade att förhindra tuberkulosens utbredning i landet, dels genom att anvisa och framkalla anordningar till de tuberkelsjukas ändamålsenliga vård.

Det är hufvudsakligen den form af tuberkulos, som kallas *lungsot*, på hvilken föreningen härvid riktar sin uppmärksamhet. Kunskap om sjukdomen skall spridas till allmänheten och särskildt till dem, som på grund af sina lefnadsförhållanden äro i högre grad än andra utsatta för att ådraga sig sjukdomen. I första rummet gäller det, att arbetarklassen i stad och på land fattar och uppskattar hälsovårdens betydelse vid lung-sotens förebyggande samt att de djupa leden vinna kännedom om sjukdomens natur och om de vägar, på hvilka den breder ut sig, samt om hvad som kan göras för att hindra smittans öfverförande.

Detta bör ske genom utgifvandet af *tuberkuloskrifter*, genom föranstaltande af offentliga eller enskilda *föredrags* hållande, genom anordnandet af *kurser* och *föreläsningar* för lärare och andra personer, som äga förutsättningar att efter erhållen undervisning själfva kunna sprida kunskap om sjukdomen. Kostnaderna för denna gren af föreningens verksamhet bestridas delvis eller helt af nationalföreningen.

För dessa ändamål bör föreningen ock äga ett *bibliotek*, innehållande den viktigaste moderna tuberkuloslitteraturen, och ett *museum*, innefattande lämpligt hygieniskt studie- och åskådningsmaterial.

Genom upprätthållande af förbindelse med tuberkulosföreningar och andra institutioner i utlandet bör därstädes samlad erfarenhet tillgodogöras för vårt behof. Inom landet skall sjukdomens utbredning noga följas och *statistiska undersökningar* härom vid behof anställas.

För inhämtande af kännedom om nya uppslag i tuberkulosfrågan, för studium af nya metoder i tuberkuloskampen eller för beivrande af kongresser och möten, där tuberkulosfrågan antages komma att blifva mera ingående behandlad, kunna *reseanslag* beviljas åt lämpliga personer.

Intresse för tuberkulosens bekämpande som folksjukdom väckes, sprides och underhålles, utom på ofvan angifna sätt, medelst flitig *samverkan med tidningspressen*. Med dess bistånd bearbetas allmänna meningen till främjande af föreningens mål.

Föreningen förväntar, att det inflytande, som dess medlemmar kunna äga på förvaltande eller anslagsbeviljande korporationer, utöfvas i föreningens syfte till frammanande af kraftiga och ändamålsenliga *åtgärder från det allmännas sida*.

Beträffande *lagstiftning* mot tuberkulos vill föreningen arbeta för sådan, när den anses kunna vara af verkligt gagn utan att personlig frihet därigenom obehörigen bindes eller de tuberkelsjuka påläggas bördor, som ytterligare förbittra deras tillvaro.

Kommuner, arbetsgifvare och andra enskilda personer, hvilka önska uppföra *vårdanstalter för tuberkelsjuka* eller eljest vidtaga mått och steg mot sjukdomen, skola från föreningen kostnadsfritt erhålla råd, upplysningar och biträde härutinnan, hvarjämte föreningen bör, med den auktoritet den kan hafva, understödja sådana företags igångsättande. I särskilda fall, där vederbörande kommuns ekonomiska resurser icke medgifva kostsammare, men för det allmänna synnerligen önskvärda åtgärder, kan föreningen träda emellan och åtaga sig någon del af utgifterna.

Det tillkommer i allmänhet icke föreningen att med egna medel bekosta uppförande och underhåll af sanatorier, asyler eller andra sjukvårdsinrättningar, som det enligt gällande uppfattning åligger stat, lands-ting, kommun eller arbetsgifvare att hålla vid makt. Däremot kan föreningen, där så anses behöfligt, upprätta *mönster- och försöksanstalter* samt i allmänhet föregå med tillämpandet af nya för tuberkulosstriden lämpliga metoder, framförallt då det synes antagligt, att härigenom möjligheterna utvecklas till sjukdomens bekämpande på ett mot våra ekonomiska förhållanden svarande sätt.

Gåfvor, som lämnats för visst uppgifvet ändamål, skall föreningen kostnadsfritt förvalta i noggrann öfverensstämmelse med gifvarens bestämmelse.

Nationalföreningens höga uppgift är att i människokärlekens namn söka till en följdriktig och målmedveten strid mot tuberkulosen i Sverige samla *alla* samhällsklasser i den vissa förhoppning, att äfven på detta område »enighet ger styrka» och enighet ger seger.